

TUNTOSARVI

Nro 39 1987

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
Ilmestyy 48 kertaa vuodessa, perjantaisin
Nro 39/1987
13. vuosikerta

KUSTANTAJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

JULKAISIJA

Suomen Kuurosokeat ry.

PÄÄTOIMITTAJA

Heli Reinikainen

TOIMITUKSEN OSOITE

Suomen Kuurosokeat ry.
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki
puh. (90) 77041/213

SISÄLLYS

Terveiset laivaseminaarista ja Ruotsista	1
Johtokunnan sivut	3
Ajankohtaista	6
Lukijan palsta	7
Mikä on myrsky?	13
Luonnossa tapahtuu	14
Satutuokio	15
Ilmoitukset	15
Nimipäiväonnittelut	16

TUNTOSARVI

23.10.1987

Terveiset laivaseminaarista ja Ruotsista

Silja Linen valkoiset laivat ovat suuria kuin talot. Niissä on monta kerrosta. Jokaisella laivalla on nimi. Silvia Regina oli meidän laivamme nimi.

Maanantaina 5. lokakuuta Silvia Reginaa pestiin lähtökuntoon. Valkoinen saippuavaahto putoili yläkannelle kuin lumi. Yhdistyksen työntekijät katselivat sitä 9. kerroksen ikkunasta.

Olimme kokoontuneet koulutusseminaariin. Tapaminen oli iloinen ja toivottu, sillä olemme harvoin yhdessä. Nyt oli tilaisuus tutustua ja vaihtaa ajatuksia.

Vierailimme Ruotsin Kuurosokeiden yhdistyksessä. Sen puheenjohtaja Stig Ohlson kertoi yhdistyksen toiminnasta. Toiminta on hiukan erilaista kuin Suomessa.

Ruotsin Kuurosokeiden yhdistys on etujärjestö. Tehtäviin kuuluu lisäksi käytännöllinen toiminta. Sitä ovat alueelliset tapaamiset, lomaviikot ja leiriviikot.

Kunoutuspalvelut eivät kuulu yhdistyksen toimintaan. Kuntoutuksesta huolehtivat ns. koulutuskonsulentit.

Etujärjestönä yhdistys pyrkii vaikuttamaan viranomaisiin ja päättäjiin. Tärkeimpiä kysymyksiä Ruotsissa on tulkkipalvelun kehittäminen. Toinen tärkeä aihe on kuurosokean oikeus koulutukseen ja työhön. Kotipalvelun ja matkapalvelun parantaminen ovat myös ajankohtaisia.

Ruotsin kuurosokeiden tiedonsaantia on helpottanut uusi tekniikka. Uutiset voidaan lähettää puhelinverkkoa pitkin tietokonepääteille. Niissä on lukurivi joka muuttaa tekstin pistekirjoitukseksi. Koneessa on muitakin hienouksia. Se kirjoittaa pistekirjoitusta ja tavallista kirjoitusta samanaikaisesti. Teksti-TV:n uutiset sadaan pisteillä. Jo lähitulevaisuudessa ilmestyy kymmenkunta (= noin 10) kuurosokeiden paikallista sanomalehteä pistekirjoituksella. Useimmat jäsenet ovat kuitenkin riippuvaisia yhdistyksen omasta uutislehdestä. Sen nimi on Nuet. Jäseniä Ruotsin kuurosokeiden yhdistyksessä on 252. Suurin osa on 30-40-vuotiaita. Ruotsissa on tehty kuurosokeiden kartoitus. Se kertoo, että maassa on noin 1200 kuurosokeaa. Useimmat ovat yli 80-vuotiaita.

Vierailu päättyi Tukholman kierrokseen. Tukholma on paljon suurempi kaupunki kuin Helsinki. Kauppoja on paljon ja ne ovat täynnä tavaraa. Hinnat ovat kuitenkin yhtä korkeat kuin Suomessa. Mutta Suomessa ei ole kuningasta. Ruotsissa on kuningas ja kuningatar. He olivat kaupungilla samaan aikaan kuin me. Saimme hetken hengittää kuninkaallista ilmaa. Mutta parasta matkassa oli yhdessäolo.

Koko henkilökunnan terveiset kaikille lukijoille!

Heli Reinikainen

Johtokunnan sivut

Johtokunta piti kokouksen tiistaina 22.9.1987 Näkövammaisten Keskusliitossa Helsingissä.

Johtokunta käsitteli seuraavia asioita:

Ilmoitusasiat

Puheenjohtaja Pirkko Virtanen toi terveisiä pohjoismaisesta konferenssista Norjasta.

Tukihenkilökoulutus järjestetään Helsingissä 20.-22.11.1987.

Kuurosokeiden kerhojen emäntien ja vetäjien neuvottelupäivät pidetään 20.-21.11.1987 Helsingissä.

Tulo- ja menoarviot vuodelle 1988/

RAY-anomukset

Johtokunta hyväksyi tulo- ja menoarvioesitykset vuodelle 1988. RAY:itä anottavat avustukset hyväksyttiin myös.

Lasten keskus

Erikoistoimintaterapeutti Eija Mukkanen ja toimintaterapeutti Herri Tuomi osallistuvat toimintaterapeuttien täydennyskoulutukseen 12.10.-19.12.87 ja 11.-22.1.88.

Lasten keskuksen johtaja Marja-Leena Saarinen palaa työhön 1.12.87.

Palvelutalo

Harri Haapasaari on sanoutunut irti palvelutalon johtajan toimesta. Viimeinen työssäolopäivä oli 25.9.87. Johtajan toimi on parhaillaan haettavana. Johtajan tehtäviä hoitaa kuntoutusohjaaja Päivi Alm kunnes uusi johtaja aloittaa työnsä.

Jäsenanomukset

Yhdistyksen jäseniksi hyväksyttiin:

Eeva Alenius, Rautajärvi
Antti Alenius, Rautajärvi
Anita Palo, Kokkola
Saimi Ristinen, Joensuu

Kouvolan piirin aluesihteerit

Kouvolan piirin aluesihteeriksi valittiin erikoissairaanhoitaja Pirjo Neuvonen Kajaanista.

Pikkujoulun osallistumismaksu

Vahvistettiin pikkujoulun osallistumismaksu:

1. Jäsenet 300 mk
2. Ei-jäsenet 340 mk

Yhdistyksen tiedotustoiminta

Johtokunnalle jaettiin tiedottajan tekemä kolmivuotis-suunnitelman runko (= asiat, jotka toteutetaan kolmen vuoden aikana). Johtokunta palaa suunnitelmaan seuraavassa kokouksessa.

Yhdistykselle päätettiin hankkia näyttelyjärjestelmä (= seinä, jossa on kuvia ja kirjoitusta kuurosokeista).

Apuvälinemessuille osallistuu Lasse Hannula. Aikaisemmin on työvaliokunta päättänyt, että messuille osallistuu Terhi Pikkujämsä sekä yksi aluesihteerit, kaksi lasten keskuksen työntekijää ja yksi palvelutalon työntekijä.

Tiedottaja Heli Reinikainen osallistuu Selkotyöryhmän neuvottelumatkalle Ruotsiin 24.-25.11.87.

Vammaispoliittinen seminaari pidetään 28.-29.10.87 Aulangolla. Osallistujat ovat: Pirkko Virtanen, Kaija Salekari ja Terhi Pikkujämsä.

Jyväskylän Kuurojen yhdistyksen 80-vuotisjuhlassa edustavat Suomen Kuurosokeat ry:tä Anja Lehtola ja aluesihteerit Pirjo Rissanen.

Näkövammaisten ammattikoulun vihkiäiset olivat 25.9.87. Yhdistystä edustivat puheenjohtaja Pirkko Virtanen ja toiminnanjohtaja Kaija Salekari.

Lasse Hannula kertoi suunnitelmistaan muuttaa näkövammaisten lämpömittari ja sateenilmaisain sopiviksi kuurosokeille.

Johtokunnan neuvottelupäivät ovat 11.12.87 Hotelli Kumpelissa, Heinolassa.

AJANKOHTAISTA

Sairausvakuutuksen omavastuuosuus nousee

Sairausvakuutuksen omavastuuosuudet nousevat vuodenvaihteessa. Hallitus antoi eduskunnalle lakiesityksen omavastuuosuuksien korottamisesta. Samalla se antoi esityksen hoitomatkojen korvaamisesta ja hammashuollon laajentamisesta. Muutokset sisältyvät hallituksen budjettiesitykseen.

Lääkäripalkkioiden, tutkimus- ja hoitokustannusten ja lääkkeiden omavastuu nousee 20 markasta 30 markkaan. Matkakustannusten omavastuu nousee 15 markasta 25 markkaan. Toistuvassa hoidossa käyvä henkilö maksaa ensi vuonna enintään 500 markkaa kuljetuksista hoitoon tai kuntoutukseen.

Vuonna 1960 tai sen jälkeen syntyneet saavat käyttää terveystieteidenhammaslääkäreiden palveluja. Lupa tulee voimaan heinäkuun alussa. He voivat käyttää myös yksityistä hammaslääkärinä. Silloin sairausvakuutus korvaa osan kustannuksista.

Hampaiden tarkastus ja ennaltaehkäisevä hoito korvataan 90 prosenttisesti, sillä hallitus haluaa edistää hampaiden ennaltaehkäisevää hoitoa. (Ennaltaehkäisevä = hampaiden hoito ennen reikien syntymistä).

Lähde: Helsingin Sanomat 17.10.87

Presidenttiehdokkaat televisioon

Ensi vuoden alussa pidetään presidentinvaalit. Ennen vaaleja ehdokkaille tehdään kysymyksiä televisiossa. Kysyjinä ovat tavalliset Suomen kansalaiset. Kysymysten tekijät valitaan etukäteen (= ennen televisio-ohjelmaa).

Kaikki alkaa postikortista. Suomalaiset kirjoittavat kysymyksensä postikortille. Kortin he lähettävät televisioon. Televisioesiintyjät valitaan lähettäjien joukosta. Ammatti, asuinalue, ikä ja sukupuoli vaikuttavat valintaan. Valinta on tasapuolinen (= kaikki ryhmät otetaan huomioon).

Suuri vaalikeskustelu

Televisio-ohjelman nimi on Suuri vaalikeskustelu. Se lähetetään vaalia edeltävällä viikolla torstaina 28. tammikuuta. Se alkaa kello 19.30. Ohjelma jatkuu uutisten ja urheiluruudin jälkeen. Sen puheenjohtajana on toimittaja Pekka Oksala.

Ennen suurta vaalikeskustelua jokainen presidenttiehdokas esitellään katsojille. Esittelyt alkavat tammikuun 18. päivä. Jokainen esittely kestää puoli tuntia. Esiintymisjärjestys arvotaan. Tonttien toimittajina ovat Jyrki Koulumies ja Leif Salmén. Ohjelman alussa ehdokkaat voivat esittää oman vaaliteemansa (= aiheensa). Aikaa siihen on varattu kolme minuuttia.

Pellonraivausta verotetaan vielä kolme vuotta

Viime kesänä tuli voimaan pellonraivausmaksu. Se säilyy voimassa ainakin kolme vuotta. Pellonraivauksesta on olemassa oma lakinsa. Sen nimi on pellonraivausmaksulaki. Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen lain jatkamisesta vuosiksi 1988-1990.

Jokaisesta raivatusta peltohehtaarista rangaistaan 30.000 markan verolla. Alle 10 aarin kaitaleen saa raivata ilman maksuja.

Maksulla hallitus yrittää rajoittaa ylituotantoa (= viljaa on yli tarpeellisen määrä, viljaa on liikaa).

Presidentin adjutanttien virat lakkautetaan

Adjutantti on Suomen presidentin avustaja. Presidentillä on ollut kolme adjutanttia. Virat lakkautetaan vuodenvaihteessa. Ne muuttuvat tavallisiksi everstin, everstiluutnantin ja majurin viroiksi. Presidentti tarvitsee edelleen adjutanteja. He ovat vain muodollisesti tavallisessa upseerin virassa. Presidentti voi määrätä virkaan vaikka kuinka monta upseeria. Presidentti Mauno Koivisto aikoo selviytyä työstään kahden adjutanttin avulla. Avustajien tehtäviä ei ole sidottu sotilasarvoon.

Kaksivaiheinen ajokortti käyttöön syksyllä 1989

Kuljettajatutkinto uudistuu kahden vuoden kuluttua Hallitus antoi eduskunnalle esityksen tieliikennelairmuuttamisesta. Tarkoitus on, että kuljettajaopetus tehostuu (= paranee) ja liikenneturvallisuus lisääntyy.

Uusi ajokortti tulee käyttöön lokakuun 1. päivänä 1989. Hallituksen esityksen mukaan opetus jaetaan kahteen vaiheeseen. Molemmista vaiheista saa ajokortin.

Ensimmäinen ajokortti olisi voimassa kaksi vuotta. Sen saisi samanlaisen opetuksen jälkeen kuin nykyin Kortin voimassaoloaikana alkaa opetuksen toinen vaihe. Sen jälkeen annetaan toinen ajokortti. Sen on voimassa 70 ikävuoteen asti.

«Totuus on kuin tähdet, joita näkee vain öisellä taivaalla.»

Kirjoittanut Kahlil Gibra

Lukijan palsta

Patikkaretki

Kesäkuun sopeutumiskurssilla Mäkelänkatu 50:ssä kuurosokeain liiton illanistujaisissa mainittiin patikkaretkestä Hetasta Pallakseen. Kalle (nimi on tekaistu) riensi ensi tilassa etsimään Dagi Ahvenaista pyrkiäkseen retkelle. Näki alueensa sihteerin Ingan, jolle luikkasi:

— Käskivät ilmoittautua aluesihteerille, mutta menenkin suoraan Dagin tykö.

Aikanaan tuli Hilkalta kutsu retkelle. Inga teki matkasuunnitelman ja hankki matkaliput ja niin sitten 7.9. klo 5.45 Kalle meni ulos rinka selässä ja leipälaukku vyötäröllä peläten taksin unohtaneen viikon takaisen tilauksen. Ei ollut unohtanut!

— Pääsiskö lentoasemalle?

— Pääsee.

Pian matkustajat ja koneen miehistö olivat pilvessä. Kone laskeutui Seutulän kentälle ja kovaääninen kohta kaiutti:

— Heikki-setää odotetaan kuuluttamon edessä!

Ja jälleen oltiin pilvessä! Rovaniemen kentältä jatkettiin Vasa-nimisellä pikkubussilla. Pallaksessa Hilka ja Pekka liittyivät joukkoon. Hetan hotellissa saunottiin ja ruokailtiin.

Aamulla moottori kuljetti patikoijat järven toiselle rannalle sukulasysteemillä. Vastarannalla toiset vuolivat matkasauvoja. Polku tuntui aluksi kärrytieltä.

Kalle oli huono kulkija maastossa, näki kaiken kahdena, kuopat ja kumpareet sekosivat hänen silmissään. Aluksi Kalle seurasi Heikki-sedän jalanjälkiä, mutta polun huonotessa jäi jälkeen ja alkoi kulkea Tampereen Tytön, Marjatan perässä. Heikki tuli kysymään:

— Juoksetko mieluummin minun vai Marjatan perässä.

— Varmaan voit arvata!

Niin Kalle kulki «kahden» Marjatan «neljän» saappaan perässä. Ja minkä teki? Polvistui monesti Marjatan jalkojen juureen.

Hitaasti Kalle eteni, noin 2 km tunnissa. Ennen pitkää heräsi keskustelu kuormista. Kalle väitti jossakin kirjassa sanotun, että kukin kantakoon omaa kuormaansa. Toiset sanoivat samassa kirjassa sanotun, että kantakaa myös toistenne kuormaa. Ja niin Kallen kuormaa kevennettiin ja Piällikkö luovutti sauvasa Kallelle. Se pelasti Kallen monesta kaatumisesta.

Oli polkua, oli pitkospuita, oli mättäitä, oli puroja, oli kiviä, oli juuri ja juuri. Letka kulki. Kohta alkoi kulkea toinen letka ohi. NOin 80 isänmaan toivoa opettajineen kulki ohi. Olivat pohjoisen Suomen eripuolilta yläasteen VII ja VIII -luokkalaisia, tyttöjä ja poikia rinka-koineen. Majapaikkamme Sioskurun tuvan ympärille kohosi 30 teltan leiri.

Yöstä ei ole muuta mainittavaa, kuin että Kalle kuorsasi illasta aamuun. Aamulla jatkettiin patikointia ja taas kouluväki ajoi ohi. Paha-niminen tuvan ohitimme matkalla kohti Hannukurun tupaa. Maasto muut-

tui vaikeaksi. Piällikkö tuli apuun ja hänen tukemaan Kalle eteni hitaasti isojen kivien ym. epätasaisuuksien muodostamaa esterataa nimeltä Pahakuru. Tultiin Hannukurun tuvalle, saunottiin ja yövyttiin.

Sauvaan tukeutuen Kalle lähti etsimään «huoltopistettä». Kohta koulutyttö otti kynkästä kiinni:

— Saanko opastaa oikeaan paikkaan?

Tämä lämmitti Kallen sydäntä, nousiko pulssi? Onpa nuoriso mukavaa.

Jatkossa oli isoja nousuja (taivalta yli 5 km) ja pieniä nousuja (alle 5 km), luokittelu Heikki-sedän mukaan. Aluksi Kalle juoksi Marjatan perässä, mutta pian Heikki-setä hairasi käsipuolesta kiinni ja matka jatkui, ylitettiin poroaitakin.

Nammelankurussa saimme Lapin-kävijän kasteen ja seuraavana päivänä maasto alkoi parantua. Tuli näköpiiriin lopulta Pallaksen hotelli, jota lähestyttiin pitkospuita myöten. Niitä riitti pitkään. Olivat noin puolen metrin korkeudella suon pinnasta. Kalle alkoi tulla ylpeäksi, kun oli urakka melkein valmis. Vaan se edelsi lankeemusta. Sinne meni suon pintaan pitkäkseen Kalle ja otsa hipaisi poikkipuolin ollutta kannatusparrua. Neljä kättä tuli apuun. Sanoivat otsassa olevan verta. Kalle arveli sen olevan suon mutaa. Kalle hätiköi:

— Soppiihan ettei tästä puhuta kellekään?

— Soppii, soppii!

Pallashotellissa sauna, ateria, tanssimusiikkia.

Arveltiin:

— Ei yhtään tanssia näillä jaloilla tänä iltana!

Mutta viimeinen tanssi tanssittiin vasta puolenyön jälkeen eikä jaloissa ollut mitään vikaa.

Aamulla pääjoukko lähti Vasalla Rovaniemelle Pekka ja Kalle Hilkan kyydissä kohti Oulua.

Mitä Kalle ajatteli? Itsetunto nousi:

— Pääsinhän läpi vaativan 55 km:n reitin!

Luontoon tuli tutustuttua tavalla, jota ennen ei ollu kokenut. Sai hyviä ystäviä.

Voi hyvät ystävät, KIITOS TEILLE!

Jorma (= Kalle

Mikä on myrsky?

Kova tuuli nostaa (= tekee) myrskyn. Sää tiedotus kertoo tuulen nopeuden. Se on tärkeää merellä kulkejoille. Syksyllä annetaan usein tuulivaroituksia ja myrskyvaroituksia.

Myrskyvaroitusta annetaan, kun tuuli kulkee yli 21 metriä sekunnissa. Vaarallisen voimakkaan tuulen varoitus on 14 metriä sekunnissa. Sano «yksi». Siihen kului aikaa noin yksi sekunti.

Kova myrsky voi kaataa puita ja upottaa veneitä. Ulkomailla myrsky saa joskus paljon vahinkoa aikaan.

Luonnossa tapahtuu

Valkoposkihanhet lensivät Helsingin yli viime viikolla. Kaikkiaan 3.000-5.000 hanhea muutti etelään. Valkoposkihanhien muutto on harvinaista Uudellamaalla. Hanhet ovat kotoisin Neuvostoliiton pohjoisimmalta tundralta, eräältä Novaja Zemljan saarelta. Siellä ne pesivät jyrkillä rinteillä. Hanhet muuttavat Suomen yli tuulien ohjaamina. Lounaistuuli hajaannutti (= levitti) lintuaurat viuhkaksi. Viuhkan leveys oli satoja kilometrejä. Vastatuulen takia parvet lensivät matalalla. Niiden ääntely kuului ihmisten korviin. Ääni muistutti koirien haukkumista.

Peipposet ja järripeipot tirsкуttivat (= ääntelivät) pelloilla viime viikonloppuna. Noin 130.000 lintua oli matkalla merelle ja vastatuuleen. Huonon sään takia ne lensivät matalalla. Kun sää on hyvä, lentävät linnut korkealla. Silloin niitä on vaikea erottaa.

Myös rastaat ja varpushaukat ovat muuttopuuhiissa. Kanahaukkaa ei ole näkynyt koko syksynä. Näyttää siltä, että laji (= kanahaukka) tarvitsee lain suojan säilyäkseen hengissä.

TUNDRA = Sammalen ja jäkälän peittämä alue. Siellä ei kasva puita.

Satutuokio Kettu ja korppi

Korppi istui puun oksalla juustonpala nokassaan. Kettu huomasi sen ja rupesi miettimään, miten saisi siepatuksi juustonpalan itselleen. Se tuli lähemmäs, asettui puun juurelle ja alkoi puhua korpille: «Oletpa sinä uljas ja komea lintu! Miten kauniisti sinun siipisulkaakin välkkyvät auringossa! Jos sinulla lisäksi on myös yhtä komea lauluääni, sinut pitäisi valita lintujen kuninkaaksi.» Korppi halusi näyttää ketulle laulutaitoaan, ja se aukaisi nokkansa ja sanoi: «Klong!» Silloin juustonpala putosi maahan. Kettu sieppasi sen ja huusi mensesään: «Näkyypä sinulla ääntä olevan, mutta järkeä tarvitsisit lisää!»

(«Kaksikymmentä Aisopoksen satua,» Otava)

Ilmoitukset

Keski-Suomen kuulonäkövammaisten kerho
kokoontuu keskiviikkona 28.10. kello 13.00.
Tavataan osoitteessa Ilmarisenkatu 20.
Tervetuloa!

Kauko Kokkonen

Aluesihteerin Päivi Saariston

toimistopäivä on toistaiseksi keskustoimistossa. Osoite: Näkövammaisten Keskusliitto ry, Mäkelänkatu 50. Puhelin: 77041.

Päivi Saaristo ei ole toimistossa maanantaina 2.11. (Perinnöllisyyskurssi).

Tule opettelemaan laskettelua

Lasketteluleiri 14.-18.12.87

Paikka: Lasten keskus, Jyväskylä.

Osallistumismaksu on 250 mk.

Ilmoittautumiset: perjantaihin 13.11. mennessä keskustoimistoon: Dagi Ahvenainen, puhelin 90/7704 353 tai tekstipuhelin 90/7704 355 tai aluesihteerin Ilona Kaarti, puhelin 960/313 589.

Nimipäiväonnittelut

Nimipäiväänsä viettävät: Amanda, Niina, Helli, Helle, Simo, Urmas, Eila ja Lyly.

Hyvää nimipäivää kaikille!